



# КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

## **Співголови Координаційного штабу:**

Лазебна Марина, Міністр соціальної політики

Герасимчук Дар'я, Радниця - уповноважена Президента  
України з прав дитини та дитячої реабілітації

# КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

Постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 2022 р. № 302 утворено Координаційний штаб з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану (далі – Координаційний штаб). Метою діяльності Координаційного штабу є сприяння координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану.

Співголовами Координаційного штабу визначені Лазебна Марина, Міністр соціальної політики України та Герасимчук Дар'я, Радниця - уповноважена Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації.

До складу включені представники 11-ти міністерств, Адміністрації Держприкордонслужби, Нацсоцслужби, ДСНС, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Уповноваженого Президента України з питань безбар'єрності, Офісу Генерального прокурора, підкомітету у справах сім'ї та дітей Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Освітній омбудсмен України та представники міжнародних організацій.

За місяць роботи Координаційного штабу проведено 21 засідання. Засідання проводилися 4 рази на тиждень, також 3 засідання проведені позачергово в екстреному порядку. До основних напрямів роботи, впровадження яких забезпечувалось через діяльність Координаційного штабу, за цей період належать:

- I. Забезпечення безпечного переміщення (евакуації) дітей, які проживають або зараховані на цілодобове перебування до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування, дітей, влаштованих в сімейні форми виховання, на безпечну територію.
- II. Забезпечення розміщення та задоволення потреб дітей, переміщених (евакуйованих) на безпечні території, у тому числі здійснення контролю за постановкою на консульський облік у державі їх тимчасового влаштування.
- III. Визначення проблемних питань щодо захисту прав дитини, що виникають в умовах воєнного стану, та способів їх вирішення.

# КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

- I. В межах напрямку щодо **забезпечення безпечного переміщення (евакуації) дітей, які проживають або зараховані на цілодобове перебування до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування, дітей, влаштованих в сімейні форми виховання, на безпечну територію** за підтримки Координаційного штабу та відповідно до наданих ним пропозицій і рекомендацій:
  1. Розроблено алгоритм переміщення, забезпечення розміщення, належного догляду та виховання дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, що розташовані в зоні активних бойових дій або наближених до неї населених пунктах. Алгоритм затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 березня 2022 р. № 385 «Деякі питання тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, в умовах воєнного стану».
  2. Забезпечено постійний моніторинг:
    - потреб в евакуації дітей, які перебували в закладах, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників, сімей патронатних вихователів;
    - переміщень (евакуації) цих дітей та сімей в межах України та за кордон, за підтримки проєкту SURGe.

Слід зазначити, що роботою Координаційного штабу охоплено заклади для дітей всіх типів, форм власності та підпорядкування, зокрема тих, які підпорядковані Мінсоцполітики, МОН, МОЗ, Міноборони, МКІП, Мінмолодьспорту, та діяльність яких забезпечується недержавними організаціями.
  3. Розроблено технічне завдання для створення електронної системи моніторингу переміщень (евакуації) дітей на базі ЄІАС «Діти»; розробляються необхідні нормативно-правові документи для врегулювання питання щодо ведення обліку дітей, які були переміщені (евакуйовані) на базі ЄІАС «Діти», за підтримки проєкту SURGe.
  4. Підготовлено та поширено серед працівників ДПСУ Пам'ятку щодо перетинання державного кордону дітьми та особами, які їх супроводжують, в умовах надзвичайного та воєнного стану, за підтримки проєкту SURGe. В Пам'ятці надано роз'яснення щодо правил перетинання кордону, необхідних документів для різних категорій дітей і сімей.

## КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

5. Забезпечено проведення серії навчань для працівників ДПСУ з питань перетинання державного кордону дітьми та особами, які їх супроводжують.
6. Визначено регіони з найвищими ризиками для перебування дітей, які зараховані до закладів на цілодобове перебування, та ініційовано доручення Кабінету Міністрів України Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Київській, Луганській, Миколаївській, Сумській, Рівненській, Харківській, Херсонській та Чернігівській обласним військовим адміністраціям щодо забезпечення переміщення (евакуації) дітей.
7. Забезпечено постійну координацію та моніторинг дій обласних військових адміністрацій щодо переміщення (евакуації) дітей, які перебували в закладах, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників, сімей патронатних вихователів.
8. Визначено перелік закладів, в яких цілодобово перебувають діти, установ виконання покарань, де перебувають неповнолітні, жінки з дітьми, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників, патронатних вихователів, які потребують гуманітарних коридорів для евакуації. Залучено Мінреінтеграції, Міноборони для організації цих коридорів.

### **II. Забезпечення розміщення та задоволення потреб дітей, переміщених (евакуйованих) на безпечні території, у тому числі здійснення контролю за постановкою на консульський облік у державі їх тимчасового влаштування.**

За даним напрямом діяльність Координаційного штабу була спрямована як щодо дітей, переміщених **в межах** України, так і тих, які були переміщені **за кордон**. З метою належної уваги до кожного випадку переміщення, реагування на проблемні питання, організації необхідної допомоги:

1. Забезпечується збір даних про потреби дітей, які цілодобово перебували в закладах, дітей, влаштованих до сімейних форм виховання, та які були тимчасово переміщені за кордон, за підтримки проєкту SURGe. Станом на 14.04.2022 року 186 сімей з числа прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників заповнили відповідні анкети. Робота по задоволенню потреб проводиться у співпраці з благодійними фондами СОС Дитячі Містечка, Lumos та іншими, надаються необхідні консультації (юридичні, психологічні), гуманітарна допомога, та забезпечується подальший збір даних щодо інших переміщених сімей.

## КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

Також забезпечується збір даних про потреби дітей, влаштованих до сімейних форм виховання, які перебувають/переміщені в Україні, за підтримки проєкту Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ «Моніторинг потреб та підтримка дітей в умовах війни». Проєкт реалізує МБО «Партнерство «Кожній дитині».

### **З метою надання необхідної підтримки та захисту прав дітей, переміщених за кордон:**

2. Підготовлено проєкт Меморандуму про співпрацю у сфері забезпечення соціального захисту дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів між Урядом України та урядами інших держав. Меморандум розіслано в 22 країни для подальшого підписання.
3. Підготовлено, за підтримки проєкту SURGe, роз'яснення для прийомних батьків, батьків-вихователів, опікунів, піклувальників, патронатних вихователів, супроводжуваних дітей із закладів, які перебувають за кордоном:
  - про статуси для осіб, яку шукають прихистку у Європейському союзі (статус особи, якій надано тимчасовий захист, статус шукача притулку (статус біженця))
  - про постановку дітей на консульській облік дітей, які через війну виїхали за межі України.
4. Вивчаються проблемні питання щодо постановки дітей на консульській облік в країнах, куди вони були переміщені (евакуйовані), юридичних питань, з якими стикаються прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники, патронатні вихователі, супроводжувачі особи дітей із закладів. Забезпечено комунікацію та надання роз'яснень представникам консульських установ України в країнах ЄС щодо юридичного статусу дітей, прав їхніх законних представників, організації роботи із захисту їхніх прав та інтересів дітей тощо.
5. Надіслано лист-роз'яснення країнам-учасницям Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей щодо законного представництва дітей та форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які передбачені законодавством України, зокрема, у відповідь на випадки не визнання країнами такої сімейної форми виховання, як дитячий будинок сімейного типу, та батьківської відповідальності батьків-вихователів.
6. Ініційовано роботу щодо забезпечення цифровізації процедури постановки дітей, які перебувають за кордоном, на консульській облік, з огляду на складність виконання

# КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

даної процедури в одноденний строк, у тому числі розглядається питання подання заяви через застосунок “Дія”.

7. Опрацьовано проблемні випадки влаштування дітей, які були переміщені із закладів, за кордоном, зокрема, переміщення з однієї країни в іншу, спроби організації незаконного усиновлення дітей іноземцями тощо. Залучено відповідні компетентні органи для вирішення цих ситуацій та вжиття заходів відповідно до законодавства.
8. Організовано моніторингові місії до країн, куди були переміщені діти, зокрема, Польща, Німеччина, Італія, з метою вивчення питання дотримання соціальних стандартів та прав дітей у державах їх тимчасового перебування, за підтримки Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ.

## III. Визначення проблемних питань щодо захисту прав дитини, що виникають в умовах воєнного стану, та способів їх вирішення.

### За цим напрямом Координаційним штабом опрацьовувалися такі питання:

- алгоритм дій у разі виявлення дитини без супроводу дорослих
- влаштування дітей, які залишилися під час війни без батьківського піклування, в сімейні форми виховання
- задоволення потреб дітей, які перебували у закладах, та повернуті в сім'ї на початку воєнних дій
- супровід дітей чоловіками-громадянами України віком від 18 до 60 років під час виїзду за кордон
- функціонування закладів, притулків для дітей приватної форми власності в умовах воєнного стану, організація переміщення (евакуації) дітей із цих закладів.

## В РЕЗУЛЬТАТІ ЕКСПЕРТНОЇ ПІДТРИМКИ КООРДИНАЦІЙНОГО ШТАБУ:

1. Запущено спеціальний чат-бот в Telegram «Дитина не сама», розроблений Офісом Президента разом із Мінсоцполітики та Дитячим фондом ООН ЮНІСЕФ, для забезпечення догляду і виховання в сімейному середовищі дітей, які залишились без батьківського піклування в умовах війни. За допомогою чат-боту можна отримати інформацію, зареєструвати звернення з питань тимчасового влаштування дитини, дій громадян, коли дитина загубилась, та якщо ними знайдено дитину без супроводу

## КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

дорослих. На даний час зареєструвались понад 17 000 осіб, які виявили бажання тимчасово прихистити дитину. Вони отримали в чаті інформацію про особливості тимчасового влаштування дітей, процедури і вимоги до сімей та заповнили розширену анкету. Цей етап пройшли 4 500 осіб, доступ до бази даних цих сімей надіслано обласним службам у справах дітей.

2. Міжнародні організації, які готові надати тимчасовий прихисток українським дітям, у разі необхідності їх переміщення за кордон, можуть в чат-боті залишити відповідну заявку для подальшого прийняття рішень. На даний час 72 організації зареєстровані, 4 з них надсилають пакет документів для переміщення груп дітей (готові прийняти понад 700 дітей). Інформація про ці організації із супровідними документами надсилається обласним службам у справах дітей для використання в процесі евакуації дітей.
3. Визначено алгоритм дій щодо влаштування дітей, залишених без супроводу, батьківського піклування, та забезпечено інформування працівників поліції, служб у справах дітей та медиків щодо дотримання цього алгоритму.

Розроблено інформаційну листівку та соціальний відеоролик щодо алгоритму дій для громадян, які виявили дитину без супроводу дорослих, за підтримки проєкту SURGe. Інформаційна листівка поширюється через офіційні Telegram-канали, соціальні мережі. Трансляцію відеоролику забезпечено під час телемарафону «Єдині новини».

4. Розроблено спрощену процедуру встановлення опіки та піклування над дітьми, які залишилися без батьківського піклування, та тимчасового влаштування дітей, які залишилися без батьківського піклування, до прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу. Дані напрацювання затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2022 р. № 349 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану».

Для громадян України та іноземців, за підтримки проєкту SURGe, розроблено серію інформаційних листівок з питань влаштування дітей, надання їм прихистку, а саме:

- У чому різниця між усиновленням та тимчасовим влаштуванням?
- Встановлення опіки чи піклування над дитиною-сиротою, дитиною, позбавленою батьківського піклування, в умовах воєнного стану
- Тимчасове влаштування дитини, яка залишилась без батьківського піклування, в прийомну сім'ю чи дитячий будинок сімейного типу в умовах воєнного стану
- Як тимчасово прихистити дитину у своїй сім'ї?
- Пам'ятка для іноземців, які хочуть надати прихисток дітям з України

## КООРДИНАЦІЙНИЙ ШТАБ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

30 днів роботи

5. Ініційовано збір даних щодо стану та потреб дітей, повернутих із закладів різних типів та форм власності, батькам, з метою організації необхідної допомоги, за підтримки Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ.
6. Опрацьовано проблемні питання, що виникають під час перетину кордону чоловіками призовного віку, які супроводжують дітей. Відповідно до визначених питань, напрацьовано зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 р. № 57 з метою створення умов для забезпечення безпеки дітей шляхом переміщення за кордон та реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».  
  
Також, за підтримки проєкту SURGe, підготовлено роз'яснення щодо переліку документів, які є підставою для перетинання державного кордону України чоловіками призовного віку, які супроводжують дітей та осіб певних категорій, відповідно до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57 (зі змінами) «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України».
7. Рекомендовано механізм інформування батьків, родичів дітей, які перебували у закладах, та були переміщені (евакуйовані), про місце перебування дітей (у тому числі тих батьків, родичів, які звертаються на гарячу лінію).
8. Підготовлено, за підтримки проєкту SURGe, Довідник контактів організацій і установ, що надають допомогу в умовах воєнного стану, гарячих ліній, які працюють на національному рівні, куди можна звернутися за допомогою.
9. Розпочато розроблення законопроєкту щодо врегулювання питань функціонування закладів, притулків для дітей приватної форми власності (механізм влаштування та категорії дітей, які влаштовуються, стандарти діяльності тощо).